

บทความพิเศษ

จากโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัย สู่วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีราช From Midwifery School to College of Nursing, Chakriraj

จรัสศรี เพ็ชรคง*

Jaratsri Petchkong*

* วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีราช: สถาบันพระบรมราชชนก ตำบลลาดบัวขาว อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

*College of Nursing, Chakriraj: Praboromarajchanok Institute, Ladbuakhaw Sub-District, Banpong
District, Ratchaburi Province,

คำสำคัญ: โรงเรียนผดุงครรภ์อนามัย, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีราช

Keywords: Midwifery school, College of Nursing ,Chakriraj

บทนำ

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีราช
สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข
ปัจจุบัน ตั้งอยู่เลขที่ 99 หมู่ 3 ตำบลลาดบัวขาว
อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี บนเนื้อที่ 40 ไร่ 80.8
ตารางวา เดิมชื่อโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัยราชบุรี
ซึ่งเป็นงานฝ่ายหนึ่งของศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต
7 ราชบุรี (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์อนามัยที่ 5
ราชบุรี) ตั้งอยู่เลขที่ 429 ถ.ศรีสุริยวงศ์ ต.หน้าเมือง
อ.เมือง จ.ราชบุรี และนับเป็นสถาบันการศึกษา 1
ใน 7 แห่ง ของกองอนามัยครอบครัว กรมอนามัย
กระทรวงสาธารณสุข ในสมัยนั้น เมื่อกาลเวลาผ่านไป
จากโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัย ก็ค่อยๆ พัฒนาและ
เติบโตขึ้น กลายเป็นวิทยาลัยพยาบาลและผดุงครรภ์
ราชบุรี สังกัดศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 4 ราชบุรี
(ชื่อในขณะนั้น ซึ่งเดิมคือศูนย์อนามัยแม่และเด็ก
เขต 7 ราชบุรี) ต่อมาเมื่อมีพระราชบัญญัติโอน
อำนาจหน้าที่ และกิจกรรมบริหารราชการในการแบ่ง

ส่วนราชการของกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2536
วิทยาลัยฯ จึงได้เปลี่ยนสังกัดจากศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ
เขต 4 ราชบุรีมาขึ้นตรงต่อสถาบันพัฒนากำลัง
คนด้านสาธารณสุข (สถาบันพระบรมราชชนก)
สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข¹ ต่อมาสมเด็จพระ
พระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อวิทยาลัยพยาบาลใน
สังกัดกระทรวงสาธารณสุขทุกแห่งทั้งที่เปิดดำเนินการ
แล้วและจะเปิดดำเนินการในอนาคต ยกเว้น
วิทยาลัยที่ได้รับพระราชทานชื่ออยู่ก่อนแล้ว ว่า
“วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี” วิทยาลัย
พยาบาลและผดุงครรภ์ ราชบุรี จึงใช้ชื่อใหม่ว่า
“วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี”² ตั้งแต่วันที่
22 สิงหาคม พ.ศ. 2537 ต่อมาในปี พ.ศ.2539
ได้รับพระมหากรุณาธิคุณอันสูงสุดจากพระบาท
สมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชม
หาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานนามต่อท้าย
ใหม่ว่า “จักรีราช” อันมีความหมายว่า “รัชกาล

แห่งพระราชวงศ์จักรี”³ วิทยาลัยฯ จึงใช้ชื่อใหม่ว่า “วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี จักรีรัช” ตั้งแต่วันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ.2539 เป็นต้นมา⁴ ปัจจุบันวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี จักรีรัช เป็นส่วนราชการหนึ่งของคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข มีฐานะเป็นสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ อยู่ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

บทความนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อแนะนำให้รู้จักวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี จักรีรัช ตั้งแต่เริ่มเปิดดำเนินการในปี พ.ศ. 2513 จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 50 ปีมาแล้ว โดยจะนำเสนอตั้งแต่ประวัติความเป็นมาเส้นทางการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัยสู่การเป็นวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี จักรีรัช จากที่ตั้งแห่งเดิมจากอำเภอเมืองราชบุรี สู่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี และเส้นทางการพัฒนาหลักสูตร จากผดุงครรภ์อนามัยสู่พยาบาลศาสตรบัณฑิต สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก และบทสรุป

ประวัติของโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัยราชบุรี

ในปี พ.ศ. 2510 ได้มีการจัดตั้งศูนย์อนามัยแม่และเด็ก เขต 7 จังหวัดราชบุรี สังกัดกองอนามัยครอบครัว กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี ก่อสร้างเมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ.2510 ใช้เวลาก่อสร้าง 2 ปี จึงแล้วเสร็จ เปิดให้บริการแก่ประชาชนเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ.2512 ในระยะแรกได้แบ่งการบริหารงานเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ โรงเรียนผดุงครรภ์

อนามัย โรงพยาบาลแม่และเด็ก ฝ่ายส่งเสริมสุขภาพและฝ่ายธุรการ และได้รับพระมหากรุณาธิคุณจาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9 และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จทรงเปิดเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2512⁵ ก่อนหน้านี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยังทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่าศูนย์อนามัยแม่และเด็กยังขาดงบประมาณในการก่อสร้างโรงอาหารและครัวสำหรับนักเรียนผดุงครรภ์อนามัยและผู้มาพักคลอด จึงไม่สามารถเปิดดำเนินการได้ จึงทรงมีพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ พระราชทานทรัพย์จำนวน 500,000 บาท เพื่อก่อสร้างอาคารดังกล่าวและเสร็จเรียบร้อยในเดือนกันยายน พ.ศ.2512 ต่อมาใช้ชื่ออาคารพระราชทานหลังนี้ว่า “อาคารเฉลิมราช 2511”⁶

ฝ่ายโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัยนั้น มีหน้าที่หลักคือผลิตและอบรมผดุงครรภ์อนามัยไปปฏิบัติงานในสถานอนามัยชนบทเพื่อช่วยเหลือประชาชน

ในด้านการทำคลอด การดูแลสุขภาพทารกและเด็ก การอนามัยโรงเรียน การป้องกันโรคต่างๆ การปฐมพยาบาล ตลอดจนโภชนาการ และคหกรรมศาสตร์โดยเปิดการเรียนการสอนรุ่นแรกในปีการศึกษา 2513 มีผู้อำนวยการคนแรก คือ นายแพทย์ดิลก ทิวทอง ซึ่งเป็นผู้อำนวยการศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต 7 ในขณะนั้นด้วย⁵ โดยรับนักเรียนรุ่นแรก ที่จบจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.6 เดิม) จำนวน 50 คน ระยะเวลาเรียน 1 ปี 6 เดือน และได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรมาเป็นลำดับจากโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัยสู่การเป็นวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี จักรีรัช ในปัจจุบัน

เส้นทางการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนผดุงครรภ์ อนามัยสู่การเป็นวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีราช

การย้ายสถานที่ตั้งจาก อ.เมืองราชบุรี สู่
อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี

ดังที่กล่าวแล้วว่า แต่เดิมวิทยาลัยฯ เป็นฝ่ายหนึ่งของศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต 7 ราชบุรี (ศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี) ผู้อำนวยการศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต 7 ราชบุรี ในขณะนั้น คือ นายแพทย์ ดิลก ทิวทอง ท่านจึงถือเป็นผู้อำนวยการคนแรก ของโรงเรียนผดุงครรภ์ราชบุรีด้วย (พ.ศ. 2513-2516) ต่อมาในปี 2517 ได้มีการแต่งตั้งผู้อำนวยการโรงเรียนผดุงครรภ์คนที่ 2 ได้แก่ อาจารย์สุจินต์ นรเดชาพันธ์ (2517-2527) ซึ่งท่านได้วางรากฐานที่เข้มแข็ง ให้กับโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัยราชบุรี ในฐานะโรงเรียนผดุงครรภ์ 1 ใน 7 แห่งของ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ต่อมาเมื่อท่าน เกษียณอายุราชการ ในปี พ.ศ. 2527 ผู้อำนวยการ คนที่ 3 ของวิทยาลัย ได้แก่ อาจารย์คมคาย กิจวัฒน์ชัย (พ.ศ. 2528-2538) ซึ่งในสมัยของท่านมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญหลายประการ เช่น ในปี พ.ศ. 2530 รัฐบาลโดยสำนักงานข้าราชการพลเรือนได้ ปรับโครงสร้างใหม่และปรับตำแหน่งในรูปการ กำหนดอัตรากำลัง 3 ปี มีการรวมศูนย์วิชาการ สายส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่ ศูนย์อนามัยแม่และเด็ก ศูนย์โภชนาการ ศูนย์อนามัยโรงเรียน ศูนย์ ทันตสาธารณสุข จึงเปลี่ยนชื่อจากศูนย์อนามัยแม่ และเด็ก เขต 7 จังหวัดราชบุรีเป็นศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 7 ราชบุรี และโรงเรียนผดุงครรภ์ ราชบุรี เปลี่ยนชื่อเป็น วิทยาลัยพยาบาลและผดุงครรภ์ ราชบุรี สังกัดกรมอนามัย เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2530⁵ ในปี พ.ศ. 2534 กระทรวงสาธารณสุข

เปลี่ยนพื้นที่รับผิดชอบ เป็น 12 เขต จึงเปลี่ยนชื่อ เป็นศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 4 ราชบุรี ต่อมาในปี พ.ศ. 2536 กระทรวงสาธารณสุขมีการจัดตั้ง สถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุขขึ้น โดย ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ หน้า 21 เล่ม 110 ตอนที่ 12 ลงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2536 และให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งในสังกัดกระทรวง สาธารณสุข โอนไปขึ้นกับสถาบันพัฒนากำลังคน ด้านสาธารณสุข¹ วิทยาลัยฯ ในขณะนั้นจึงได้ ดำเนินการแบ่งทรัพย์สินเฉพาะอาคารที่ใช้อยู่ และ บริเวณสนามหน้าอาคาร ให้เป็นส่วนของวิทยาลัย แยกออกจากศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 4 ราชบุรี อย่างชัดเจน (ในปีงบประมาณ 2559 กรมอนามัย ได้เปลี่ยนชื่อศูนย์ให้สอดคล้องกับเขตบริการ สุขภาพ เป็นศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี ในปัจจุบัน)⁵ สำหรับวิทยาลัยนั้น ในปี พ.ศ. 2537 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อวิทยาลัยพยาบาลใน สังกัดกระทรวงสาธารณสุขทุกแห่ง ยกเว้นวิทยาลัย พยาบาลที่ได้รับพระราชทานชื่ออยู่ก่อนแล้วว่า “วิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี” ดังนั้นวิทยาลัย พยาบาลและผดุงครรภ์ ราชบุรี จึงได้ชื่อที่ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ว่า “วิทยาลัยพยาบาลบรม ราชชนนี ราชบุรี 2” ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2537 และมีพระบรมราชานุญาตให้ใช้อักษร “พระนามย่อ” ของพระองค์เป็นตราประจำวิทยาลัย⁷ นอกจากนั้น ยังมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือการ วางแผนย้ายวิทยาลัยไปพื้นที่แห่งใหม่ สืบเนื่องจาก กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดแผนพัฒนาการ สาธารณสุขแห่งชาติฉบับที่ 7 และ 8 โดยมีนโยบาย ที่จะขยายสถานบริการสาธารณสุขทุกระดับให้ ครอบคลุมพื้นที่ส่งผลให้วิทยาลัยต้องเพิ่มการผลิต

พยาบาลและผดุงครรภ์ให้สอดคล้องกับการพัฒนา กำลังคนของกระทรวงสาธารณสุขด้วย โดยในช่วง เวลาดังกล่าว วิทยาลัยเปิดสอนใน 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ระดับ ต้น) และหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) รวมถึงมีแผนใน การเปิดหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (4 ปี) และ ยังมีการจัดอบรมหลักสูตรต่างๆ ตามนโยบาย กระทรวงสาธารณสุข เช่นหลักสูตรอบรมหัวหน้า สถานีนอมนัย หลักสูตรอบรมเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ชายแดน หลักสูตรอบรมผู้บริหารระดับต้น เป็นต้น ซึ่งสภาพการดำเนินการในขณะนั้นมีความแออัด มีเนื้อที่เพียง 4 ไร่เศษ การพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่างๆ รวมถึงอาคารหอพักสำหรับ นักศึกษาไม่เพียงพอ เนื่องจากพื้นที่เดิมคับแคบ วิทยาลัยพิจารณาแล้วเห็นว่าเพื่อให้การจัดการ ศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาพยาบาล และรองรับการขยายการผลิตบุคลากรในอนาคต จึงเห็นควรเตรียมพื้นที่เพื่อก่อสร้างวิทยาลัยใหม่ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องหาสถานที่ใหม่

ในปี พ.ศ. 2538 วิทยาลัยได้มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ราชพัสดุและที่ดินจังหวัดราชบุรี เพื่อบริหารที่ดินสาธารณประโยชน์ในเขตอำเภอมือง แต่ไม่มีที่ที่จะใช้ประโยชน์ได้ จึงได้พิจารณาที่ดินใน อำเภอบ้านโป่ง ซึ่งเป็นอำเภอที่มีความเจริญ อยู่ ห่างจากอำเภอมืองราชบุรีประมาณ 40 กม. และมีโรงพยาบาลบ้านโป่งที่เป็นโรงพยาบาลทั่วไป ขนาด 350 เตียง สามารถใช้เป็นสถาบันหลัก สำหรับให้นักศึกษาฝึกงานภาคปฏิบัติได้ โดยที่ดิน ที่ได้รับการพิจารณาสำหรับการย้ายวิทยาลัยไป ก่อสร้าง เป็นที่ดินที่เป็นไร่อ้อยเดิมและเจ้าของที่ดิน ได้บริจาคเป็นที่ธรณีสงฆ์ ให้วัดรางวาลย์ในเขต

ตำบลลาดบัวขาว และได้รับความอนุเคราะห์จาก พระครูพิบูลธรรมโกศล (พระอธิการฉลาด อติพโล สมณศักดิ์ในขณะนั้น) เจ้าอาวาสวัดรางวาลย์ใน ขณะนั้นยินยอมมอบที่ดินให้กับทางวิทยาลัยในการ ดำเนินการจัดการศึกษาต่อไป วิทยาลัยจึงได้จัดทำ โครงการย้ายวิทยาลัยขึ้น และเสนอโครงการเพื่อ ขอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี และแจ้งสถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข เพื่อขออนุมัติจากสำนักงานปลัดกระทรวง สาธารณสุขในการประสานการใช้ที่ดินกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการเรื่องที่ดินกับ กรมศาสนาและขอตั้งงบประมาณในการก่อสร้าง โดยสถาบันพระบรมราชชนกได้ทำเรื่องขออนุมัติ จากสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข และได้รับ การอนุมัติเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2540 ในการ เช่าที่ดินของวัดรางวาลย์จำนวน 48 ไร่ 1 งาน 20 ตารางวา อัตราค่าเช่า 250 บาท/เดือน ปีละ 3,000 บาท มีกำหนด 30 ปี โดยต่อสัญญาเป็นระยะๆ เพื่อก่อสร้างวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี จักรีรัช ซึ่งสภาพที่ดินที่เช่าเป็นพื้นที่ดินไม่มีสิ่งปลูกสร้างใดๆ⁸ และที่ดินดังกล่าวยังมีส่วนที่ติดกับพื้นที่ที่จะ ก่อสร้างวิทยาลัยการอาชีพบ้านโป่ง ที่ย้ายมาเช่า ที่ของวัดรางวาลย์เช่นกัน แต่ในปี พ.ศ. 2538 อาจารย์คมคาย กิจวัฒนชัย ได้ย้ายไปเป็นผู้อำนวยการ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี สุพรรณบุรี อาจารย์นิษฐิตา ลินะขุนางกูร (2538 – 2544) ได้ ย้ายมาเป็นผู้ผู้อำนวยการคนที่ 4 ของวิทยาลัยและ ดำเนินการเรื่องย้ายวิทยาลัยต่อ เมื่อวิทยาลัยได้ ดำเนินการก่อสร้าง ได้มีการปรับสัดส่วนพื้นที่ใน การก่อสร้างที่เป็นของวิทยาลัย ทั้งหมด จำนวน 40 ไร่ 80.8 ตารางวา โดยมีการวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2540 อาคารหลังแรก ของวิทยาลัย เป็นอาคารอำนวยการ ความสูง 6 ชั้น

และวิทยาลัยได้ขอพระราชทานชื่ออาคารซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อว่า อาคารนวมินทรารักษ์ ตามหนังสือของสำนักราชเลขาธิการพระบรมมหาราชวัง เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2541⁹ และเพื่อเป็นสิริมงคลและแสดงความจงรักภักดี กระทรวงสาธารณสุขได้ขออนุญาตเชิญตราสัญลักษณ์งานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2542 ประดิษฐานที่อาคารนวมินทรารักษ์ ตามหนังสืออนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์ จากสำนักราชเลขาธิการ ลงวันที่ 23 มกราคม 2543¹⁰

ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2543 วิทยาลัยได้ดำเนินการขนย้ายวัสดุ อุปกรณ์ ต่างๆ รวมถึงบุคลากรทั้งหมดมาปฏิบัติงานในสถานที่ตั้งแห่งใหม่ ซึ่งขณะนั้นมีอาคารที่แล้วเสร็จเพียงอาคารเดียว คือ อาคารนวมินทรารักษ์ ส่วนอาคารเรียน 3 ชั้น และหอพักนักศึกษาอยู่ระหว่างการก่อสร้าง

นอกจากนั้นในช่วงที่ย้ายวิทยาลัย ในการส่งนักศึกษาไปฝึกภาคปฏิบัติ ณ โรงพยาบาลบ้านโป่ง ซึ่งอยู่ห่างจากวิทยาลัยประมาณ 6 กม. เพื่อความปลอดภัยและการเดินทางของนักศึกษา วิทยาลัยจึงได้จัดทำโครงการความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีรัช สถาบันพระบรมราชชนก กับโรงพยาบาลบ้านโป่ง ซึ่งมีนายแพทย์วิทยา จารุพูลผล ผู้อำนวยการโรงพยาบาลในขณะนั้น ดำเนินการจัดสร้างอาคารหอพักในพื้นที่โรงพยาบาลบ้านโป่ง เป็นอาคาร 32 ยูนิต โดยมีข้อตกลงว่า ค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง

เป็นของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีรัช ทั้งหมดแต่การก่อสร้างใช้ที่ดินของโรงพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงซ่อมแซม โรงพยาบาลเป็นผู้ดำเนินการ¹¹ ซึ่งปัจจุบันยังคงใช้ประโยชน์ร่วมกันอยู่ต่อมาเมื่ออาจารย์นิษฐา สีนะขุนางกูร เกษียณอายุราชการ อาจารย์ วัฒนิจ สิงหะ (พ.ศ. 2544-2546) ได้มาเป็นผู้อำนวยการคนที่ 5 ของวิทยาลัย ในสมัยนี้ไม่มีการก่อสร้างเพิ่มเติมแต่เน้นการพัฒนาในเรื่องของการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ในปี พ.ศ. 2546 ท่านได้ย้ายไปเป็นผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี อาจารย์วิภาวรรณ อริยานนท์ ได้ย้ายมาเป็นผู้อำนวยการคนที่ 6 (พ.ศ. 2546-2554) ซึ่งในสมัยนี้ได้มีการจัดทำหอพระด้านหน้าวิทยาลัย โดยได้รับมอบพระพุทธรูปจากเจ้าอาวาสวัดรางวัลย์ และได้ก่อสร้างอาคารปกครอง “อาคารพระครู วิจิตรธรรมธาดา” โดยการบริจาคของพระครูวิจิตรธรรมธาดา เจ้าอาวาสวัดหุบกระเทียม จังหวัดราชบุรี ในขณะนั้นและมีการก่อสร้างอาคารหอพักใหม่ในการรองรับนักศึกษาจากโครงการขยายแดนใต้ อีก 1 หลัง เมื่อท่านเกษียณอายุราชการ อาจารย์ ดร.ศุภกิจ เจริญสุขย้ายมาเป็นผู้อำนวยการคนที่ 7 (พ.ศ. 2555-2561) มีการสร้างอาคารเรียนและหอพักนักศึกษา 5 ชั้น และได้ขอประทานนามอาคารหลังนี้จากสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก องค์ที่ 20 ซึ่งพระองค์ได้โปรดประทานนามว่า “วิชญะเวศม์” อ่านว่า วิด-ชะ-ยะ-เวด แปลว่าที่อยู่ของผู้มีความรู้ เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2561¹² โดยอาคารหลังนี้ ชั้นล่างเป็นห้องสมุด ชั้นที่ 2 เป็นห้องทำงานของฝ่ายวิชาการ ชั้นที่ 3 เป็นห้องเรียน ส่วนชั้น 4 และ 5 จัดทำเป็นห้องพักของนักศึกษา ในปีพ.ศ. 2560

อาจารย์ ดร.ศุภกรใจ เจริญสุข ได้ย้ายกลับไปเป็นผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ชลบุรี และ อาจารย์ ดร.พีระนันท์ จิระยิ่งมงคล ย้ายมาเป็นผู้อำนวยการคนที่ 8 (พ.ศ. 2561 – ปัจจุบัน) เป็นสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลงอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากในปี 2562 สถาบันพระบรมราชชนกได้มีการปรับเปลี่ยนสถานะเป็นสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรตามความต้องการของกระทรวงสาธารณสุข ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพ ทำการสอนทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ดำเนินงานภายใต้ “พระราชบัญญัติสถาบันพระบรมราชชนก พ.ศ. 2562”¹³

การพัฒนาหลักสูตร จากผดุงครรภ์อนามัยสู่พยาบาลศาสตรบัณฑิต สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

เริ่มต้นจากการเป็นโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัย ราชบุรี ซึ่งเป็นฝ่ายงานหนึ่งในสังกัดศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต 7 ราชบุรี เริ่มเปิดสอนครั้งแรกในปี พ.ศ. 2513 เป็นต้นมา จากข้อมูลทะเบียนประวัติของนักศึกษา¹⁴ ตั้งแต่การรับนักศึกษารุ่นที่ 1 จนถึงรุ่นปัจจุบัน พบว่ามีการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรในแต่ละช่วงเวลาอย่างต่อเนื่อง โดยในปัจจุบันมีศิษย์เก่าที่จบการศึกษาจากวิทยาลัย มากกว่า 5,000 คน ดังนี้

ปี พ.ศ. 2513 ใช้หลักสูตรการศึกษาผดุงครรภ์อนามัย พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 1 พ.ศ. 2511 ของกองอนามัยครอบครัว กรมอนามัย ระยะเวลาการศึกษา 1 ปี 6 เดือน รับนักเรียนที่จบ

จากระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.6 เดิม) เปิดรับปีละ 2 รุ่น คือรับเข้าศึกษาในเดือนกุมภาพันธ์ และ สิงหาคมของทุกปี โดยเริ่มรับนักศึกษารุ่นที่ 1 เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2513 จำนวน 50 คน โดยนับเป็นแห่งที่ 5 ของกรมอนามัย เมื่อสำเร็จการศึกษาได้รับประกาศนียบัตรผดุงครรภ์อนามัย ได้ใบประกอบโรคศิลปะสาขาการผดุงครรภ์ชั้นสอง หลักสูตรฉบับนี้ใช้มาจนถึง พ.ศ. 2522 ถึงนักศึกษารุ่นที่ 18 รวมนักศึกษาที่จบการศึกษาจากหลักสูตรนี้ทั้งหมด 951 คน

ปี พ.ศ. 2522 ได้ปรับปรุงหลักสูตรใหม่ โดยใช้ชื่อหลักสูตรว่า หลักสูตรผดุงครรภ์อนามัย ชุมชน พ.ศ. 2522 โดยปรับปรุงจากหลักสูตรการศึกษาผดุงครรภ์อนามัย พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 2 พ.ศ. 2522 ปีเริ่มใช้ตั้งแต่ปี 2522 – 2526 โดยใช้กับนักศึกษารุ่นที่ 19 ถึงนักศึกษารุ่นที่ 26 มีจำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาทั้งสิ้น 497 คน สรุปรวมผู้สำเร็จการศึกษา จาก หลักสูตรผดุงครรภ์อนามัย ที่ใช้ระยะเวลาเรียน 1 ปี 6 เดือน จำนวนทั้งสิ้น 1,448 คน

ในปี พ.ศ. 2526 ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ เป็นหลักสูตรการสาธารณสุขชุมชน (ผดุงครรภ์อนามัย) ระยะเวลาเรียน 2 ปี เริ่มใช้ตั้งแต่ปี 2526 – 2530 โดยใช้กับนักศึกษารุ่นที่ 27 ถึงนักศึกษารุ่นที่ 33 มีจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนี้ทั้งสิ้น 454 คน

ในปี พ.ศ. 2530 ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ เป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรการพยาบาลและการผดุงครรภ์ระดับต้น พ.ศ. 2530 และมีการเปลี่ยนชื่อวิทยาลัยใหม่เป็น วิทยาลัยพยาบาลและผดุงครรภ์ราชบุรี สังกัดกรมอนามัย หลักสูตรนี้มีระยะเวลาเรียน 2 ปี เริ่มใช้ตั้งแต่ปี 2530 – 2537

โดยใช้นักศึกษารุ่นที่ 34 ถึงรุ่นที่ 45 มีจำนวน ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนี้ทั้งสิ้น 719 คน

และสืบเนื่องจากในปี พ.ศ.2537 ได้มีการ ปรับเปลี่ยนต้นสังกัด โดยในขณะนั้นมีนโยบายให้ ทุกวิทยาลัยในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ให้ไปอยู่ ในสังกัดเดียวกัน วิทยาลัยจึงต้องใช้หลักสูตร ของกองงานวิทยาลัยพยาบาล สำนักงานปลัด กระทรวงสาธารณสุข คือ หลักสูตรประกาศนียบัตร พยาบาลศาสตร์ระดับต้น พ.ศ.2535 หลักสูตร นี้มีระยะเวลาเรียน 2 ปี เริ่มใช้ตั้งแต่ปี 2537 – 2541 โดยใช้นักศึกษารุ่นที่ 46 ถึงนักศึกษารุ่น ที่ 48 มีจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนี้ ทั้งสิ้น 333 คน

นอกจากนั้น ในปี พ.ศ.2537 วิทยาลัยยัง ได้เปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2535 ซึ่งช่วงแรกยังเป็นหลักสูตรของกรม อนามัย กระทรวงสาธารณสุข ระยะเวลาเรียน 1 ปี 8 เดือน รับนักศึกษารุ่นแรกจำนวน 58 คน และเมื่อมีการปรับเปลี่ยนต้นสังกัดวิทยาลัยจึง ปรับไปใช้หลักสูตร หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ บัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี หลักสูตรปรับปรุงพ.ศ. 2535 และนำหลักสูตรเข้าสมทบกับคณะพยาบาล ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยวิทยาลัยผลิต นักศึกษาต่อเนื่องทั้งหมดจำนวน 12 รุ่น ถึงปี 2550 จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา 741 คน และ เปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี (ภาคพิเศษ) อีก 1 รุ่น จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา 49 คน

ในปี พ.ศ. 2540 วิทยาลัยได้มีการพัฒนา หลักสูตรอีกครั้งหนึ่ง โดยมีการขอเปิดหลักสูตรใหม่ ในระดับปริญญาตรี คือ หลักสูตรพยาบาลศาสตร

บัณฑิต พ.ศ. 2540 แต่เนื่องจากในเวลานั้น วิทยาลัยได้เข้าสมทบกับคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลแล้ว ดังนั้นจึงต้องนำหลักสูตร เข้ารับการพิจารณาจากสภามหาวิทยาลัย และใน ที่สุดหลักสูตรดังกล่าวก็ได้รับการอนุมัติ และให้ใช้ ชื่อหลักสูตรว่า หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2542 ซึ่งหลักสูตรนี้เป็นหลักสูตร ที่พัฒนาขึ้นมาเฉพาะที่ใช้กับวิทยาลัยพยาบาลบรม ราชชนนี จักรีรัชเท่านั้น ยังไม่ได้ใช้หลักสูตรกลาง ที่มาจากสถาบันพระบรมราชชนก¹⁵ โดยหลักสูตร นี้เริ่มรับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์เป็นรุ่นแรกตั้งแต่ ปี พ.ศ.2540 – 2545 โดยใช้นักศึกษารุ่นที่ 1 ถึง รุ่นที่ 6 มีจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนี้ ทั้งสิ้น 284 คน และวิทยาลัยได้มีการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตมาอย่าง ต่อเนื่องเพื่อให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงของสังคม ดังนี้

ในปี พ.ศ. 2545 มีการปรับเปลี่ยน หลักสูตรอีกครั้งหนึ่งโดยสถาบันพระบรมราชชนก ซึ่งได้พัฒนาและออกแบบหลักสูตรแบบบูรณาการ ขึ้น โดยใช้ชื่อว่าหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2545 (บูรณาการ) เริ่มใช้ ปี พ.ศ. 2545 – 2548 โดยใช้นักศึกษารุ่นที่ 7 ถึงนักศึกษารุ่นที่ 10 มีจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาจาก หลักสูตรนี้ทั้งสิ้น 243 คนหลังจากนั้นมีพัฒนาปรับ หลักสูตรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องและ ทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม แต่ทั้งนี้ โครงสร้างส่วนใหญ่ยังเป็นหลักสูตรแบบเดิม ได้แก่

หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตหลักสูตร ปรับปรุง พ.ศ. 2550 ใช้ใน ปี พ.ศ. 2550 – 2551 โดยใช้นักศึกษารุ่นที่ 11 ถึงนักศึกษารุ่นที่ 12 มี จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนี้ทั้งสิ้น

238 คน สำหรับนักเรียนรุ่นที่ 11 นั้น เป็นรุ่นพิเศษที่มีการรับนักศึกษาในโครงการชายแดนภาคใต้ โดยมีการรับนักศึกษาเพิ่มขึ้นจากเดิมถึง 2 เท่า

หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2552 ใช้ใน ปี พ.ศ. 2552 – 2555 โดยใช้กับนักเรียนรุ่นที่ 13 ถึงนักเรียนรุ่นที่ 16 มีจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนี้ทั้งสิ้น 361 คน

หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555 ใช้ใน ปี พ.ศ. 2556 – 2560 โดยใช้กับนักเรียนรุ่นที่ 17 ถึงนักเรียนรุ่นที่ 21 มีจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนี้ทั้งสิ้น 405 คน

ในปี 2561 มีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรอีกครั้งหนึ่งเนื่องจากครบวงจรการพัฒนาหลักสูตรตามมาตรฐานการอุดมศึกษาและการประกันคุณภาพหลักสูตร ใช้ชื่อว่าหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2561 ใช้ใน ปีพ.ศ.2561 – 2563 โดยใช้กับนักเรียนรุ่นที่ 22 เป็นต้นมาขณะนี้ยังไม่มีผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนี้ ซึ่งเมื่อนับรวมถึงปัจจุบัน วิทยาลัยมีศิษย์เก่าจากทุกหลักสูตร รวมทั้งสิ้น 5,275 คน

ทั้งนี้ในการเปิดหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตทุกหลักสูตรนั้น เป็นหลักสูตรที่สมทบกับคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยเมื่อสำเร็จการศึกษา นักศึกษาผู้สำเร็จการศึกษาจะรับปริญญาบัตร และใช้ครุวิทยฐานะของมหาวิทยาลัยมหิดลแต่ตั้งที่กล่าวแล้วว่าใน

ปี พ.ศ.2562 มีการเปลี่ยนแปลงสำคัญคือ สถาบันพระบรมราชชนกได้เปลี่ยนสถานะมาเป็นองค์กรในกำกับของกระทรวงสาธารณสุข บริหารงานตามพระราชบัญญัติสถาบันพระบรมราชชนก พ.ศ.2562 ดังนั้น วิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จึงมีสถานะเป็นส่วนหนึ่งของคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนกจึงมีการพัฒนาหลักสูตรอีกครั้งหนึ่ง โดยมีการถ่ายโอนหลักสูตร หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2561 เป็นของสถาบันพระบรมราชชนก และเมื่อสำเร็จการศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาจะรับปริญญาบัตร และใช้ครุวิทยฐานะของสถาบัน

บทสรุป

ตลอดระยะเวลา 50 ปี ที่ผ่านมา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี จักรีรัช สามารถผลิตบุคลากรด้านสาธารณสุข ตั้งแต่ผดุงครรภ์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน จนถึงพยาบาล ออกไปรับใช้สังคม โดยมีศิษย์เก่าที่จบจากสถาบันแห่งนี้มากกว่า 5000 คน ทุกอย่างก้าวมีความตั้งใจของบุคลากร อาจารย์และนักศึกษาที่พากันก้าวผ่านการเปลี่ยนแปลงจนมาสู่การเป็นสถาบันอุดมศึกษาด้านการพยาบาลในปัจจุบัน และเราจะยังก้าวเดินไปข้างหน้าอย่างตั้งใจ ที่จะพัฒนาสถาบันการศึกษาและวิชาชีพการพยาบาลอย่างสมเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ ให้สมกับที่มาของชื่อสถาบัน “วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี จักรีรัช” ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

เอกสารอ้างอิง

1. พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2536. ราชกิจจานุเบกษา.ฉบับพิเศษ เล่ม 110 ตอนที่ 12. (2536, 26 กุมภาพันธ์).หน้า 21.

2. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง พระราชทานชื่อวิทยาลัยพยาบาล และพระราชทานพระราชนุญาตให้อัญเชิญพระนามาภิไธยเป็นชื่อวิทยาลัยการสาธารณสุข.ราชกิจจานุเบกษา.เล่มที่ 111 ตอนพิเศษ 36 ง. (2537, 1 กันยายน). หน้า 8-12.
3. หนังสือสำนักราชเลขาธิการ พระบรมมหาราชวัง ที่ รล 0003/9180 ลงวันที่ 5 มิถุนายน 2539 เรื่อง พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ต่อท้ายชื่อวิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี.(หนังสือราชการ).
4. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง พระราชทานชื่อวิทยาลัยพยาบาล และพระราชทานพระราชนุญาตให้อัญเชิญพระนามาภิไธยเป็นชื่อวิทยาลัยการสาธารณสุข. ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 113 ตอนที่ 72 ง. (2539, 5 กันยายน). หน้า 16-18.
5. ศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี. ประวัติความเป็นมา.[ออนไลน์]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2563]. เข้าถึงได้จาก: <https://hpc5.anamai.moph.go.th/th/history>.
6. คณะทำงานจัดทำหนังสือเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จังหวัดราชบุรี. พระมหากษัตริย์คุณต่อจังหวัดราชบุรี. กรุงเทพฯ : บางกอกอินเฮาส์.[ออนไลน์] 2553. [เข้าถึงเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2563] เข้าถึงได้จาก: http://rb-book.blogspot.com/2011/09/blog-post_2237.html.
7. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง พระราชทานชื่อวิทยาลัยพยาบาล และพระราชทานพระราชนุญาตให้อัญเชิญพระนามาภิไธยเป็นชื่อวิทยาลัยการสาธารณสุข. ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 111 ตอนพิเศษ 36 ง. (2537, 1 กันยายน).หน้า 8-12.
8. หนังสือสถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ที่ สธ.0216/14/1056ลว. 25 กุมภาพันธ์ 2540 เรื่องขออนุมัติเช่าที่ดิน.(หนังสือราชการ).
9. หนังสือสำนักราชเลขาธิการ พระบรมมหาราชวัง ลว.22 พฤษภาคม 2541 เรื่องทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่ออาคาร. (หนังสือราชการ).
10. หนังสือสำนักราชเลขาธิการ พระบรมมหาราชวัง ลว. 29 มกราคม 2543 เรื่องอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์งานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542. (หนังสือราชการ).
11. โครงการความร่วมมือการใช้อาคารหอพักนักศึกษาร่วมกันระหว่าง วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี จักรีรัช และโรงพยาบาลบ้านโป่ง. 2540 เอกสารโครงการ (เอกสารอัดสำเนา)
12. หนังสือสำนักเลขานุการสมเด็จพระสังฆราช วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม. ที่ สสร.360/2561. ลงวันที่ 13 มิถุนายน 2561 เรื่องขอประทานนามอาคารเรียนและหอพักนักศึกษา. (หนังสือราชการ).
13. พระราชบัญญัติสถาบันพระบรมราชชนก พ.ศ.2562. ราชกิจจานุเบกษา.เล่มที่ 136 ตอนที่ 43 ก. (2562, 5 เมษายน). หน้า 40 – 65.
14. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี จักรีรัช.สถาบันพระบรมราชชนก. เอกสารทะเบียนประวัติศิษย์เก่า
15. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี จักรีรัช.โครงการเปิดหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ 2540 เอกสารการขอเปิดหลักสูตร. 2540. (เอกสารอัดสำเนา).